AF
(afv) اَلْعَفْوُ

Affetmek ve ihtiyaçtan fazla mal anlamlarında Kur'an 'afv' sözcüğünü kullanmaktadır. Bir şeyi elde etmeye yönelik niyet, fazlalık, artıp çoğalma, çirkinlik ve kötülüğü görmezlikten gelme gibi anlamları olan afv Kur'an'da türevleriyle birlikte 40 civarında yerde geçer. Affın 'ihtiyaç fazlası mal' anlamı üzerinde Mülk maddesinde durulacaktır.

اَلْعَفُوُّ

Af, Allah'ın tanrılık niteliklerinden biridir. Onun güzel isimlerinden biri de Afüvv (çok bağışlayıcı) ismidir. Kur'an bu sıfatı daha çok Gafur (günahları bağışlayıcı) sıfatıyla birlikte kullanır, (bk. 4/43, 99, 149; 22/60; 58/2)

Allah'ın affı, onun rahmetinin bir eseri olarak sürekli işlemektedir. İnsan; yapmadığı kötülükten, o kötülüğü düşünse ve tasarlasa bile, sorumlu olmuyor. Ve yaptığı kötülüklerin birçoğu da, kul hakkı olmamaları şartıyla tanrısal affa uğruyor. (7/95; 42/30, 34, 35, 40)

İnsan eğer, sürekli işleyen tanrısal affın lütuf ve rahmetiyle korunmasaydı, kötülük ve nankörlükleri onu batırırdı. (35/45) Yeryüzündeki bozgun ve çarpıklıkların arkasında, insanın kendi eliyle ürettikleri vardır. Ancak bunlar, insanın ürettiği kötülüğün, ilahî planlar tarafından silinip affedilenlerinden arta kalanlardır. Allah, insan elinin ürettiği kötülüklerin bir kısmını affıyla silmektedir. (30/41)

AFFIN İNSANLAR ARASINDA İŞLEYİŞİ

Kur'an, kötülüğe aynıyla (fazlaya gitmeden) karşılık verme ilkesini koyar. Bu, kula verilmiş bir haktır. Bir yanağına vurana ötekini çevirmek diye bir zorunluluk yoktur. Böyle bir tutum, zillet adını alır ve zillet Kur'an insanına yakışmaz, (bk. İbnül-Kayyım;

Kitâbu'r-Rûfi, 389 vd.) Ancak Kur'an, onuruna saygı duyarak bu hakkı verdiği insana, affı kullanmasını tavsiye eder. (16/126; 42/40) Bir yanağına vurulanın, vuranı bağışlaması, onun mecburiyeti değildir; lütfu, büyüklüğüdür. Size yapılan zulüm ve kötülüğe misliyle mukabele hakkınız vardır ama bu hakkı kullanmaz, sabır ve af yolunu seçerseniz, Allah bundan memnun kalır ve sizi ödüllendirir. (2/178, 109; 5/13; 9/199, 16/126; 24/22)

Af konusunda önemli Kur'ansal ilkelerden biri de affın, ancak hak sahiplerince kullanılabileceğidir. Başka bir deyişle, affetmek, hakkı çiğnenen kişinin (özel veya tüzel) tekelindedir. Buna göre, örneğin, devlet, kişisel hakları ihlal edenleri kanun çıkararak affedemez. Devlet, kamu tüzel kişiliği olarak ancak kendisinin haklarını çiğneyenleri kanun çıkararak affedebilir. Bunun bir uzantısı olarak, ölüm cezalarının affı sadece öldürülen tarafın varisleri için söz konusu edilebilir. Devlet kanun çıkararak ölüm cezasını kaldırıp katilleri salıveremez. Çünkü katilin veya katillerin çiğnediği hak veya haklar, devlet tüzel kişiliğinin hakları değildir; yurttaş olan gerçek kişilerin haklarıdır.

Devlet, ölüm cezasının maktul varislerince affını özendirebilir ama kanun çıkararak af getiremez. Getirirse adalete aykın iş yapmış, hakkı çiğneyeni cezalandırmak yerine hakkı çiğneneni cezalandırmış, yani zulmetmiş olur.

Affetmek, Kur'an'ın insanı için bir onur, bir yüceliktir ve onu ilahî rahmete iştirak ettiren bir yoldur. Bu yüzden, Kur'an, ide-al insanın bir vasfını da 'insanları affetmek' olarak belirlemiştir. (3/134)

Affetmek, tanrısal olgunluğun ve Allah ile beraberlik şuurunun bir ifadesi olan ihsanın (güzel ve lütufkâr davranmanın) bir belirişidir. Allah, ihsan yolunu seçenleri (muhsinleri) sever. (5/13)

Af yolunu seçip ihsan sergilemek, en azılı düşmanları bile, sıcak dostlar haline getirebilir. Düşmanlığı kırıp, acıyı tatlıya, öfke ve kini kucaklaşma ve sevgiye dönüştürmek sabır, af ve ihsan yolunu seçenlerin yaratabilecekleri bir mutluluktur. (41/33-35)

Kur'an; affı, zalim ve lanetli benlikler için bile kullanmamızı emreder, (bk. burada, Beniisrail mad.)

Ahd →